

Szegedi emlékek

A kezdet

Az Erkel Színház színész-társalgójában, beöltözött énekesek tarka gyülekezete közepén idézzük fel Komlóssy Erzsébet szegedi éveit. Ezek az évek a pályakezdés izgalmaival, az énekesess és nagy élményeivel teltek el. Az első szegedi fellépés különösen emlékezetes maradt.

— 1955-ben végeztem el a konzervatóriumot, s Rubányi Vilmos azonnal szerződöttetett Szegedre — mondja Komlóssy Erzsébet, a Magyar Állami Operaház magánénekesze. — A Székelyfőn háziaszony szerepében mutatkoztam be a szegedi közönségnek. Ez a szerep a mai napig a legkedvesebb szerepeim közé tartozik. Később, az Operaház bemutatóján is én énekeltem, s egy évvel ezeől lemezfelvétel is készült belőle — Ferencsik János vezényletével. Külföldön is sokfelé énekeltem a háziaszony szerepéből dalokat, s bármikor színpadra lépek ezzel, mindig hálával gondolok Rubányira, aki a Szegedi Nemzeti Színháznál töltött két és fél év alatt nagyon sokat foglalkozott velem. A zenei alapot tőle tanultam, általa sajátítottam el.

A szegedi közönség szinte az első perctől szeretettel fogadta Komlóssy Erzsébet, akár a közsínházban, akár a Dóm téren lépett föl. Ami az iz-

galmakat illeti, Szeged a legkellemesebb izgalmakat tartogatta neki. Ebben a városban lépett fel először a Cigánybáróban, itt énekelte először a Bánk bánban Gert-rudót, és Magyarországon Szegeden énekelte először az Aidát is, olasz nyelven.

— Mint látja, zenei életem Szegeden kezdődött el, s ha a városra gondolok, mindig jó érzéssel teszem. Pedig az 1955–58-ig terjedő időszak, amíg én a Szegedi Nemzeti Színház tagja voltam nem igen kedvezett a színházi

életnek. A színházban hosszú ideig nem volt fűtés, elmaradtak az előadások, a nézőteret kietlennek, magamat hontalannak éreztem. Mégis, számomra Szeged az a város, amelyiknek a rohamos fejlődése is mindig megejt, nyilván azért, mert nagyon közel érzem magamhoz. A szegedi kritikákat mind eltettem emlékebe. Mondhatom, mind nagyon szép és biztató volt... És Szegedről mentem ki a varsói VIT-re is, ami szintén egy életre szóló élmény.

— Szeged egyetemi, ifjúsági város. Mi a véleménye az egyetemi ifjúság zenei érdeklődéséről, zenei kultúrájáról?

— Nagyon sok fiatalot ismertem Szegeden — hiszen még magam is fiatal voltam —, akik érdeklődtek a komoly zene iránt. Különösen sok orvosbarátom volt, igaz, a hagyomány is azt tartja, a zenész és az orvos mindig egymásra talál. Abban az időben jórészt a fiatalsággal volt tele a színház, a sok jó hangulatú előadás tehát nekik is köszönhető, ami egyben zenekultúrájukat is jelzi.

Az egykori szegedi énekesnő fellépett már a világ számos operaszínpadán. Tavaly hat Trubadúr előadást szerezelt Londonban. 1967–70-ben a kölni Operához szerződött, Delilát énekelte németül, Trubadúrt olaszul, de vendégszerepelt Bulgáriában, a Szovjetunióban, Romániában, Jugoszláviában, Olaszországban, az NDK-ban, Ausztriában, Csehszlovákiában és sorolhatnánk még tovább.

— Egyetlen egyszer kacsagtak ki színpadon, s éppen Szegeden — meséli Komlóssy Erzsébet művésznő. — A Lakméban van egy jelenet, amikor csónakon „evezek” be a színpadra. Hát én fogtam a lapátokat, „evezek”, lassan behajózik a színpad közepére és hallom, hogy kuncog a közönség. Titokban kinézek a szín mögé, egy műszaki hevesen gesztikulál, evez a levegőben, mondja, hogy fordítva evezek. Én megfordítottam a lapátokat, de továbbra sem húztam, hanem toltam az evezőket. A híres szegedi evezősnép megcsendben kacagott...

— Mikor láthatja a művésznőt legközelebb a szegedi közönség?

— A Magyar Televízió Zenélő városok sorozatában a Trubadúrból szeretnék egy részletet velem felvenni Szegeden. Ha a világhírű bolgár tenorista Nikolaj Nikolov vállalni tudja ezt, májusban vele együtt énekelek a tévében: Szegeden...

Gulay István

Emlékmű a hegyoldalon

Lomhán fordul alá a völgy a hegy alján. A „Cóbé” nevű vitorlázógép mélyet sóhajtott. Pilótám sóhaja is elvegyült a szél muzsikájával.

— Sajnos, nem megyünk vissza.
— Itthagytam a jó szerencse bennünket.

Még egy süllyedő forduló, és az „északi” oldalon a lucernás simogatja meg gépünk alját.

Ez nem valami jól sikerült repülés volt. Kikészálódunk, csattan az autólóg központi csatja. A hegyen előtűnik temető. A helységet még felülről betájtoltuk. Megindultunk telefonálni, felkaptattunk a dombra.

— Nézd csak, milyen érdekes! Ott! Az első kereszt a ravatalozónál. 1848, rajta nevek.

A második kereszt: 1914–18. Kíváncsian megyünk a harmadik emlékmű felé, frissülnek a sírok. A harmadik emlékmű jóval újabb: 1943–45.

Furcsa emlékmű. Modern, nem olyan népműves műalkotás. Egy női alak, felirata német, nem értem. Barátom fordítja. „A szó már szívünkig markol, Anyátok állították örök mementóul.” S ismét nevek.

Elgondolkodom. Látom, barátom is meglepődött. 27 év telt el.

A faluból telefonáltunk a repülőtérre szállítókocsiért. 1848, 1914 és 1945 — áll az a három stáció. Három fehér emlékmű a hegytetőn. Mindhárom halottakat jelöl. Nekünk, élőnek, a három cél, a halál értelme nem azonos.

— De nekik — mondja a tanácselnök — egyformán a vég volt. És az itt maradt anyák? Valahová le kell rakniuk emléküket gyertyáit.

A sok édesanya úgy néz egymásra, könnye fátylan, mint az a kettő, kiknek gyermeke cseréjét Gárdonyi írta meg. De gondolatban valahol két anya sír minden este. Ok soha nem ellenségek... édesanyák!

Közben jött a szállítókocsi, és a városban már elkapott a benzinfüstös, rohanó tempójú levegő. De mélyen maradt bennem ez az epizód. A sors véletlen játéka? Hisz elkaphattak volna magasságuk a hegy déli oldalán is. Mementó. Sok van már belőle.

Soha, soha többé háborút! — hirdeti így a falu felett, a hegyen a három emlékmű.

Klárafalvi Aladár

Csökkent a szegedi kisiparosok száma

Nincs elég ipari tanuló sem

Harminc javító-szolgáltató ipari szakmában lehet működési engedélyt kapni — az állás és a nyugdíj megtartása mellett is —, ennek ellenére csökkent a kisiparosok száma Szegeden. Jelenleg 1034 kisiparos dolgozik, közülük másodállásban 127, nyugdíj megtartása mellett, kiegészítésként 76.

Feltűnően fogynak a cipészek: tavaly ilyenkor 87 volt, most csak 77 működik, de például főfoglalkozású tetőfedő nincs is (mellékállásban is csak három), ácsból is csak három van, közülük kettő másodállásból úzi a mesterséget. „Beteg” könyveinkkel két könyvkötő mester foglalkozik, de például paszományos az egész környéken is csak egyetlen akad. Szegeden már csak 15 kárpitos van, de az asztalosok száma például tavaly óta 65-ről 55-re csökkent. Sok női szabó is nyugdíjba ment, a tavalyi meglevő 104 helyett az idén csak 71 iparendé-lyes működik. A vegyítőtők száma is csupán 10, közülük sem mind vállalt festést, viszont a Patyolat kapacitása miatt nem éri a lakosság a hiányt, ezzel szemben nehezen lehet szakembert szerezni szerelésekhez, különösen kevés a gáz-szerelő és fűtész-szerelő, de rengeteg a dolga a vízvezeték-szerelőnek is, közülük is 8-an másodállásúak, napi néhány órában dolgoznak.

Az utánpótlás úgyszólván csak a fodrászoknál biztosított, de úgy látszik, ennek a szakmának megvan a vonzereje, hiszen a magánfodrászok száma sem csökkent, évek óta 45–50 működik Szegeden. Általában kevés a magánkisiparosoknál az ipari tanuló, de cipész-tanuló például egy sincs, és a szintén nagyon kevés szerelő utánpótlása csaknem lehetlenné vált, mert egy rendelet szerint ipari tanuló szerelő szakmában csak az oktatthat, aki egyben gáz-szerelő és vízvezeték-szerelő mester, így aztán a távlati jövőt szem előtt tartó törvény ma még gondot okoz.

Korábban nagy gond volt, hogy a kisiparosok nehezen jutottak megfelelő szerzőszámhoz, géphez. A szegedi kisiparosok műhelyei jól felszerelték, ma már a munkavégzéshez szükséges helyiség építéséhez és a gépesítéshez is állami hitelt kaphatnak. Igaz, szükséges lenne a hitelkeret emelése, mert nem egy gép igen drága, viszont jó munkájukhoz szükséges.

A Kisiparosok Országos Szövetségének Csongrád megyei titkára, Sass Ferencné elmondotta, hogy minden évben gondoskodnak a magánkisiparosok továbbképzéséről, a szegediek számára az elmúlt tizen tíz szakmában volt tanfolyam. A szegedi kisiparosok jó képzettségű, munkájuk színvonalát bizonyítja, hogy tavaly

mindössze 50 panaszügyet kellett a társadalmi bizottságnak megtárgyalnia. Ez sem jelenti azt, hogy ötven kisiparos munkáját kifogásolták, mert néhányra meglehetősen sok panasz érkezett. Különösen az építőipariakra panaszok érkeztek, hogy felveszik az előleget, s mert túl sokat vállaltak, nem győzik a munkát. De az is igaz, hogy „elrontják” őket a megrendelők, hiszen köz tudott: többen akarnak építen, mint ahány kivitelező akad. A bizottság előtt leggyakrabban kibéküléssel, vagy anyagi „jóvátétellel” végződik a tárgyalás, de ez nem jelenti, hogy nem szigorúak: a KIOSZ és az I. fokú iparhatóság együttes véleménye alapján tavaly három hanyagul dolgozó kisiparostól vontak meg a működési engedélyt Szegeden.

A szolgáltatóiparban szükség van a kisiparosok munkájára, s ezért arra is gondolnak, hogy miképpen lehetne gyarapítani az iparendéellyel rendelkezők számát. Mert kevés az ipari tanuló, elsősorban azokat ösztönzik, akik ugyan valamilyen szakmában rendelkeznek a megfelelő képzettséggel, de más munkaterületen dolgoznak. Az is javítana a lakosság jobb ellátásának ügyén, ha közülük többen vállalnának mellékállásúként eredeti szakmájukban munkát.

Sz. M.

Kisfiúknak, kamaszoknak, férfiaknak

Kiárutás az „Ádám” és a „Csöpi” konfekcióboltokban

Tavaszi és nyári öltönyök-ből gyors, időszakos kiárutást indított a KOMPLETT Ruházati Vállalat. A Kársz utcai „Ádám” férfikonfekcióbolt és a Nagy József utcai „Csöpi” gyermekkonfekcióbolt vesz részt az akcióban. Időpontot nem határoztak meg: amíg a készlet tart a jelszó. A készletek a kiárutandó cikkek-ből nem túlságosan nagyok.

Az „Ádám” elsősorban a Riviera elnevezésű férfiöltönyöket ajánlja, 44-estől 52-es méretig 880 forintért 1250 helyett. A Riviera a Vörös Október Ruhagyár terméke, 75 százalékban szintetikus, 25 százalékban gyapjuszálból szőtt alapanyagból készült. Háromféle színben kapható: drapp, zöldes és szürke tónusban. Halvány árnyalat valamennyi és a divatnak megfelelően csikósak. A kiárutási akción kívül a bolt gazdag választékot kínál 700–1000 forintos szivacsöltőkötőből, 874 forintos angol műbőr kabátokból, sportzakókból és szőle nadrágokból.

A „Csöpi” boltban kisfiúknak és kamaszoknak lehet most olcsó öltönyöket vásárolni. A Hermes, 11-es és 12-es méretben, 180 forint 350 helyett. A Chesterex — egri ruházati szövetkezet gyártmánya — 6-tól 12-es méretig kapható, csaknem másfél száz forinttal olcsóbban a régi áránál: 310, 330 és 360 forint aron. Igen olcsó a Speck elnevezésű kiskamasz öltöny: a legdrágább, 11–12 éveseknek való 280 forint. A Zalaegerszegi Ruhagyár konfekcionálta. Több más hazai termék, kisipari gyártmányok mellett egy cseh és egy japán alapanyagból készült nagykamasz öltönyt érdemes megvenni. Különösen az utóbbi számíthat sikerre. A világosszürke japán anyag mosható és vegyileg is tisztítható, a fazon nagyon divatos. A kabát magasan csukódik, körül öves. Ideális

kamaszviselés. 15–16-os méretekben kapható, ára 490 forint.

Lényegesen leengedték a Fikusz öltönyök árát: 370-ről 170-re. Farmeröltözék ez, széles szárú nadrággal, fémgombos kabáttal. Iskola, kirándulásra egyaránt megfelel. Mondják a boltban, hogy lányoknak is vásárolnak belőle. Többféle méretben kapható, 16-osig.

A kiárutáson kívül bal-lagásra ajánl most fekete öltönyöket, kosztümöket a Csöpi bolt. Ugyancsak a bal-lagásokra konfekcionáltott a bolt egy, csak ott kapható fekete terliszter szoknyát. Fűzős, széles spanyol-öv, díszíti, szabott fazonja van. Igen szép csipkeblú-zakat ajánlanak hozzá.

(x)

Szamos Rudolf:

Káin szigete

8.

Goccia nyomban Soriano-ba utazott. A börtönben azzal kezdte Polaccónak látogatása magyarázatait, hogy évek óta nem nyugszik benne a lelkiismeret, mert évek óta ma is meg van győződve egykori védenice ártatlanságáról. Most talán tudpa segíteni. Véget érhetne a hajdani partizánvezér kálváriája... Azonnal szabadulhat, csak egy apró szívességet tegyen meg meg a köztársaságnak.

— Aljas ügy? — kérdezte Polacco, de szemében máris megcsillant a szabadulás remé-nye. Tüdejét a nyirkos magánzárkákban tbe tá-madta meg. Maga is tisztában volt vele, hogy a büntetéséből még hátralevő hét esztendő a börtönben úgysem éli meg.

— A, dehogya! Ellenkezőleg! — tiltakozott az ügyvéd. — Teljesen fair a dolog. Csúpn egy szicíliai banditát kell rávennie arra, hogy saját érdekében vonja vissza a nyilvánosság előtt elhangzott és tekintélyes köztársaságpárti politikuskokat gyanúsító rágalma... Ennyi az egész. S az illető Gaspere Pisciotának hívják.

— A Giuliano-banda alvezére? — érdeklődött Polacco.

— Ismeri? — csillant fel az ügyvéd szemé... —, annál jobb. Csak legyen nagyon óvatos, mert ezekkel a szicíliaiakkal sosem tudhatja az ember, hányadán áll.

— Hírből ismerem a fickót. Ez volt az a hírhedt szeparatista banda, ezek tették el láb alól Canepát, és a buliban a maffia is benne volt.

— Nagyon helyes, és az értesülései pontosak... Szóval, vállalja?

Mi mást tehetett Polacco? Férfiéveiből eddig összesen húsz esztendőt töltött már börtönben. Tizenhármát Mussolini diktatúrája idején, és lassan hét esztendőt a köztársaság foglyaként. A köztársaság börtönében, amely köztársaságért harcolt, és amelyért őt sebhelyet visel a testén. Vállalta.

Polaccót orvosi vizsgálat ürügyével másnap már át is szállították a viterbói börtönbe, ahol meglehetősen gyanakodva fogadták a börtön vezetői Coccia mesterkedéseit. Polaccót a röntgenezés után azonnal vissza akarták küldeni Soriano-ba. Ezt az igazságügyi minisztérium közreműködésével Coccia még különösebb nehézség nélkül megakadályozta. Az indok az volt, hogy hátha később romlik Polacco helyzete, és akkor legyen kéznél orvosi segítség. Így sikerült Polaccót a viterbói fegyintézet betegszobájában visszatartani. A viterbói államügyész azonban hallani sem akart arról, hogy a Pisciotta mellett üres cellába kerüljön. A kormány közbelépése az államügyész és a fogházigazgató végül mégis engedélyezte Polaccónak a „nehéz fiúk” osztályán, Pisciotta mellett történő elhelyezését. Így

lett az egykori legendás partizánvezér a hírhedt szicíliai bandita cellaszomszédja.

E machinációról Pisciotta mit sem tudott. A megtört arcú, beteges rabtárs lassan megnyerte rokonszenvét, s mivel az napokig hallgatott, el-lentében a spiclik közismert bőbeszédűségével, ösztönös gyanakvása is feloldódott. Annyi néma hónap után, a hallgatása kárhóztatott hetek kegyetlen bénaságából kiszabadulva, most a sors kegyét látta Polacco megérkezésében, hiszen beszélgető partnere lett, mégpedig egy igazi sorstárs személyében.

Polacco napokig mesélte saját életének kalandjait. A politikát szidta, a ravasz partvéze-reket, a kereszténydemokratákat — De Gasperit és Scelbat. Pisciotta úgy érezte, hogy sanyarú sorsát maga is Scelba szöszegésének köszönheti...

— Ne búsulj, pajtas — tört belőle a negyedik napon —, érted is megfizetnek annak a gazem-bernek, aki a hátunk mögött összejátszott Don Calò maffiajával. Én nem félek már sem tőle, sem mástól. Én egyedül csak az istentől félek. És ezért az én potámat földi ember nem tömheti be.

— A maffia sem? — jegyezte meg csak úgy mellékesen Polacco.

Pisciotta erre elhallgatott. Hosszasan mészázott. Végül, mintha egész életútját próbálná mérleg-re tenni, megszólalt:

— A maffia nagy úr. Azzal még Giuliano sem tudott leszámolni. Pedig mi valaha meg akartuk szabadítani Sziciliát a maffia uralmától.

— Hiszen ti magatok is maffiamódszerekkel dolgoztatok — szolt köze Polacco, és úgy tett, mint aki teljesen tájékozatlan.

(Folytatjuk.)